

КОНФЛИКТЪТ НА ИНТЕРЕСИ И ПРЕДСРОЧНОТО ПРЕКРАТЯВАНЕ
НА ПРАВОМОЩИЯТА НА КМЕТОВЕТЕ В ХИПОТЕЗАТА НА ЧЛ. 46 ОТ ЗМСМА

Милка Ламбева-Стефанова

THE CONFLICT OF INTEREST AND THE EARLY TERMINATION OF
THE POWERS OF THE MAYORS IN THE HYPOTHESIS OF ARTICLE 46 OF
THE LAW ON LOCAL SELF-GOVERNMENT AND LOCAL ADMINISTRATION

Milka Lambeva-Stefanova

Abstract: *This article examines the early termination of the mayor's office as an executive body in cases where a conflict of interest has been established. The principles of local government are implemented precisely through local government bodies. The mayor, as a body of executive power, is a type of state body directly elected by the population. The early termination of his powers is a hypothesis that, although regulated in the Law on local self-government and local administration, raises numerous questions, some of which I hope will be answered by this article.*

Keywords: *Mayor, Municipal Council, executive branch, conflict of interest, administrative act, Municipal Election Commission, Administrative Court, Supreme Administrative Court, Electoral Code, decision, public authority*

В контекста на днешната политическа конюнктура, като че ли все по – често се поставя въпросът доколко самостоятелно е местното управление в Държавата ни. От месец Април, 2021г. до 27.10.2024г. са проведени 5 на брой парламентарни избори, повечето от които не завършиха със сформирание на правителство. Това, безспорно повлия върху изпълнителната власт на централно ниво, но не по-малко и върху местната власт. И макар местното управление да е самостоятелно, в редица от случаите упражняване на пълномощният на органите му е в косвена, а дори и в пряка зависимост от централните органи на изпълнителната власт, в следствие и от съдебната власт. Такъв е и случаят за прекратяване на правомощията на кметовете при наличие на констатиране на конфликт на интереси, което производство се провежда и завърша с

акт на Комисията за противодействие на корупцията.

Като проявление принципа за децентрализация на държавната власт, местното самоуправление е един от факторите, които определят доколко демократично е едно общество. То има важна функция във всяка една държавна организация, най-вече заради самостоятелността, която дава на териториалните единици и ограничението на влиянието на централните органи на изпълнителната власт спрямо местните такива. Местното самоуправление изпълнява функции на децентрализираната държавна власт, при което демократично формираните от народа местни органи осъществяват публична власт, без да са в административна зависимост от централните органи на държавната власт.¹

¹ Друмева, Е. Конституционно право. София, Сиела, 2008, стр. 718.

Кметът, като орган на изпълнителната власт

Принципите на местното управление се реализират именно чрез органите на местно управление. Законът за местното самоуправление и местната администрация² разглежда няколко вида кметове – кмет на община, кмет на кметство и кмет на район.³ Техните правомощия, съгласно разпоредбата на чл. 38, ал. 4 от ЗМСМА, възникват от момента, в който същите положат клетва. Правомощията на кметът на общината са уредени в чл. 44 от ЗМСМА. Едно от тях е да организира изпълнението на държавния бюджет, с което да следи за събираемостта на публичните задължения.⁴

Кметът, като орган на изпълнителната власт, представлява вид държавен орган и има сходни черти като всички други държавни органи – осъществява държавна власт; осъществява функциите на държавата; издава юридически властнически актове, чрез които упражнява държавно властническите се правомощия; притежава предели, в които може да действа и които предели определят неговата компетентност. Освен обаче всички тези сходни черти, той притежава и специфични такива, една от които е, че той е едновременно и кмет на съответната териториална единица и орган на изпълнителната власт в тази териториална единица.

В Конституцията на Република България като основни териториални единици са посочени общините и областите. Останалите единици са уредени в Закона за административно – териториалното устройство на Република България.⁵ Ето защо, върховният закон разглежда и следните органи на местно управление – кмет на община, кмет на кметство и областен управител. Разпоредбата на чл. 139

от КРБ определя като орган на изпълнителната власт в общината кмета. И именно и във връзка с разглежданите териториални единици, Конституцията определя общинския съвет и областния управител като органи на местното управление. Поради тази причина в теорията възниква и въпросът, който и до ден днешен не е успял да получи еднозначен отговор, а именно: представлява ли Общинският съвет орган на изпълнителната власт. Този въпрос, макар и не пряко свързан с темата на настоящата статия, считам за нужно да бъде накратко анализиран, тъй като представлява интерес и от теоретична, и от практическа гледна точка.

Част от административистите считат, че Общинският съвет не може да бъде определен като орган на изпълнителната власт, а по-скоро като представител на законодателната власт, но на ниво Община. Аргументите за това са, че Общинският съвет, поради принципа на децентрализация, всъщност има сходни функции с Народното събрание. Така например, разпоредбата на чл. 21 от ЗМСМА предоставя в негова компетентност да приема и изменя годишния бюджет на общината, каквото правомощие Законът за държавния бюджет възлага на Народното събрание. Като че ли обаче теорията за това, че ОС всъщност не е орган на изпълнителната власт, изхожда именно от разпоредбите на Конституцията на Република България, в която, както вече уточних, единствено Кметът на общината е определен като орган на изпълнителната власт на ниво местно управление.

Не считам, че тази теория следва да бъде поддържана. Понятията държавно управление, изпълнителна дейност и административна дейност Конституцията определя за равнозначни, поради и което органите, които осъществяват този вид дейност, биват раз-

² Обн., ДВ, бр. 77 от 17.09.1991 г.

³ Чл. 38 от ЗМСМА

⁴ По подробно за публичните изпълнения виж Лупова, К. Принципи на принудително изпълнение на публични вземания. Сборник научни изследвания в памет на Теодор Пиперков, Фабер, 2016, стр. 302–307; Лупова, К. Защита срещу принудително изпълнение на публични вземания. De Jure, том 1, 2015.

⁵ Съгласно този нормативен акт има три вида териториални единици: административно териториалните единици – общини и области; съставни административно – териториални единици, които са кметствата и районите и териториални единици – населените места и селищните образувания.

глеждани и като административни органи.⁶ В параграф 1, точка 1 от Административнопроцесуалния кодекс е дадено определение на понятието административен орган – това е „орган, който принадлежи към системата на изпълнителната власт, както и всеки носител на административни правомощия, овластен въз основа на закона, включително лицата осъществяващи публични функции и организации представляващи обществени услуги“. Не можем да не се съгласим с твърдението, че косвено органите на изпълнителната власт са и органи на държавно управление, тъй като те осъществяват изпълнителна дейност. Общинският съвет, макар и да не е конкретизиран като орган на изпълнителната власт, притежава редица още белези, които имат тези органи.

Не мога да се съглася с твърдението на някои от авторите, че по своята същност Общинският съвет извършва законодателна дейност на ниво община, тъй като със своите актове те създават нови правни норми. Разпоредбата на член 75 от АПК разглежда така наречените подзаконови нормативни актове, основен белег на които е, че за разлика от другите два вида административни актове, инкорпорирани в Кодекса, нормативните административни актове създават нови правни норми, нови правила на поведение. Редица от актовете на Общинския съвет са именно подзаконови нормативни актове, тоест съдържат техните белези, а именно: насочени са към неопределен брой лица, действат многократно и съдържат административноправни норми. Ето защо, това че голяма част от тях своята същност създават нови прави норми, не прави Общинския съвет орган на законодателната власт на територията на съответната Община. Точно обратното, редица други правни органи на изпълнителната власт, като например Министерският съвет, при осъществяване на своите правомощия до голяма степен извършват нормотворческа дейност именно чрез из-

даване на подзаконови нормативни актове. Следва да се има предвид, че в КРБ Областният управител също не е конкретизиран като орган на изпълнителната власт, а като такъв, който осъществява управлението в областта.⁷

Конфликтът на интереси в хипотезата на чл. 42 от Закона за местното самоуправление и местната администрация

Законът за местното самоуправление и местната администрация урежда случаите, при които пълномощията на Кмета могат да бъдат прекратени предсрочно⁸. Един от тези случаи е влизане в сила на акт, с който е установен конфликт на интереси по Закона за противодействие на корупцията.

Преди да разгледаме конкретната хипотеза, на първо място трябва да анализираме какво точно има предвид законодателят, използвайки термина „пълномощия“. Кметът е орган, чийто мандат е четири години. Понятието мандат не е легално дефинирано, но е подробно анализирано в Решение на Конституционния съд на РБ, номер 13 от 2010 година. Мандатът може да бъде определен като особена публична служба в интерес и полза на обществото за определен срок. За конституционното право това понятие се свързва с пълномощие за осъществяване на власт. Краят на мандата може да настъпи по два начина – с изтичане на 4 годишния срок или предсрочно.⁹ Интерес представлява фактът, че в хипотезата на чл. 42 от ЗМСМА законодателят използва термина „пълномощия“. Според мен в административното право правилно би било да се използва „правомощия“. Всъщност и с визираното по-горе решение на Конституционния съд е видно, че понятието мандат означава „правомощията на органа“, респективно срокът, през който органът има властническа компетентност. Именно тези правомощия, дадени му от закона, формират и пределите на действие на съответният орган на местно управление, тоест определят

⁶ В тази връзка Костов, Д, Хрусанов, Д. Административно право на Република България. Обща част. София, Сиби, 2012, стр. 109.

⁷ Чл. 143, ал. 1 от КРБ.

⁸ Виж чл. 42 от ЗМСМА

⁹ В тази връзка Друмева, Е. Конституционно право. С., Сиела, 2008, стр. 395. Авторката разглежда парламентарния мандат, но не прави разграничение между този мандат и мандатът на органите на местно управление.

неговата компетентност.¹⁰ Какъвто и израз да е употребил законодателя, считам че под прекратяване на пълномощията на органа следва да се има предвид прекратяване на мандата на Кмета.

При прекратяване на правомощията на кметовете в хипотезата на член и 42, ал. 1, т. 11 от ЗМСМА на първо място трябва да бъде разгледан въпросът какво представлява конфликтът на интереси съгласно Закона за противодействие на корупцията? Разпоредбата на чл. 70 от визирания нормативен акт гласи, че конфликт на интереси възниква тогава, когато лице, заемащо публична длъжност, има частен интерес, който може да повлияе върху безпристрастното и обективното изпълнение на правомощията или задълженията му по служба. Тази разпоредба е ситуирана в глава осма, раздел първи от Закона, като в последствие разпоредбата на чл. 73 предвижда, че лице заемащо публична длъжност, не може да представлява държавата или общината в случаите, когато има частен интерес от вземането на дадено решение. Наличието на обстоятелствата, посочени в нормата на чл. 73 от ЗПК винаги ли обуславят наличие на конфликт на интереси или конфликтът на интереси следва да се разглежда при съблюдаване на всички факти и обстоятелства, относими към конкретния случай?

Фактическият състав на конфликта на интереси при настоящата хипотеза включва кумулативното наличие на три материално-правни предпоставки: 1. лице, което към релевантния период представлява държавата или общината; 2. частен интерес на това лице по смисъла на чл. 72 от ЗПК, или на свързано с него лице и 3. възможност този частен интерес да повлияе на безпристрастното и обективно изпълнение на правомощията на лицето или на задълженията му по служба.¹¹

Както вече посочих, конфликт на интереси е налице при кумулативното действие на трите предпоставки, изброени по-горе. Ако една от тях не може да бъде доказана, то счи-

там че и не следва да бъде приложена нормата чл. 42 алинея 1 точка 11 от ЗМСМА. В тази връзка интерес представлява Решение номер 560 от 18-ти февруари 2025 година, с което е потвърден акт на Комисията за противодействие на корупцията, с който констатирано наличие на конфликт на интереси спрямо Кмета на община Горна Оряховица. В процесния случай лицето, в качеството си на представляващ Общината, е сключило договор с търговско дружество, представител на което е свързано с него лице по смисъла на § 1, т. 9 от ЗПК. Разглеждайки фактическата обстановка, можем да стигнем до извода, че процедурата, във връзка с която е сключен процесния договор, е започнала с Решение №1107 от 29.06.2023г. по Протокол №66 на Общински съвет Горна Оряховица и приключва с влизане в сила на Заповед № 2371/09.08.2023г., издадена от предходния Кмет, т.е. новоизбрания Кмет единствено е изпълнил влязла в сила Заповед на предходния. В този случай до колко формалното нарушение на разпоредбите на чл. 71 и чл. 72 от ЗПК могат да обуславят наличие на конфликт на интереси? Считам, че законодателят под наличие на конфликт на интереси визира ситуация, при която лицето може да бъде облагодетелствано, т.е. обстоятелствата могат да повлияят върху безпристрастността и обективното изпълнение на неговите задължения, на неговите правомощия. В тази връзка, когато не може по безспорен начин да се докаже, че извършеното действие повлиява върху безпристрастното и обективно изпълнение на правомощията на лицето, конфликт на интереси, по смисъла на чл. 70 от ЗПК не е налице.

За някои специфични моменти относно предсрочното прекратяване на пълномощията на Кмета

Разпоредбата на чл. 42, ал. 4 от ЗМСМА предвижда, че Общинската избирателна комисия е органът, който обявява прекратяване пълномощия за на Кмета в случай, че е налице влязъл в сила акт, с който е установен конфликт на интереси. В теорията няма спор, че

¹⁰ Повече за понятието компетентност виж: Дерменджиев, Ив., Костов, Д., Хрусанов, Д. в техния учебник Административно право на Република България. Обща част. С., 2001, с. 176 и следващи; Лазаров, К., Тодоров, И. Административен процес. С., Сиела, 2012 г.; Сивков, Ц. Административно право и административен процес. П., Издателски център МИ – Плевен, 2013г., стр. 69 и следващи.

¹¹ В тази връзка виж Решение № 4944 от 13.02.2025 г. на АдмС – София по адм. д. № 7956/2024 г.

Общинските изборителни комисии са чат от изборната администрация, т.е. те са едни от трите вида изборителни комисии, които имат правомощия при провеждане на местните избори. В настоящата статия статут на ОИК няма да бъде разглеждан, тъй като това ще излезе извън обема на разработката, но все пак следва да се има предвид, че Общинските изборителни комисии и Централната изборителна комисия са постоянно действащи органи.¹²

Разглеждайки разпоредбата на чл. 42 от Закона за местното самоуправление и местната администрация, възниква съвсем резонно въпросът: в кой момент всъщност се прекратяват правомощията на кмета? Законът, като че ли е изцяло ясен – правомощията се прекратяват от момента, в който влезе в сила актът, с който е установен конфликт на интереси. Този акт влиза в сила след изтичане на срока за оспорване, в случаите, в които същият не е спорен, а ако е оспорен – след постановяване на окончателния съдебен акт, с който същият е потвърден. Правната доктрина разглежда редица административни актове, едни от които са декларативните такива. Декларативни административни актове са тези, с които се признава или отрича съществуването на едно право и/или задължение. Конститутивните административни актове, от своя страна създават първа права и/или задължения. В хипотезата на чл. 42 от ЗМСМА можем да приемем, че актът на ОИК по своята същност само констатира прекратяването на правомощията на кмета, които реално са прекратени от момента, в който е влязло в сила Решението на Комисията. Това твърдение се подкрепя и от самата разпоредба на чл. 42, ал. 4 от ЗМСМА¹³. Всъщност, тълкувайки текста е

видно, че законодателят предвижда два начина, по които „пълномощията“ на Кмета могат да бъдат прекратени съобразно възникналите обстоятелства. В част от случаите – наличие на трайна фактическа невъзможност лицето да изпълнява длъжността си, неизпълнение на задълженията си и неоснователно отсъствие от работа за срок повече от един месец, Общинската изборителна комисия следва да установи наличието на обстоятелствата и ако прецени, че същите са налице, „прекратява пълномощията на кмета“¹⁴. В тази хипотеза ОИК взема решение дали да прекрати мандата на кмета или не, като моментът на това прекратяване е от влизане в сила на акта, с който органът се произнася – решение. В останалите случаи обаче, Общинската изборителна комисия „обявява прекратяване на пълномощията на кмета“.¹⁵ Чрез граматическото тълкуване на разпоредбата можем да стигнем до извода, при наличие на тази хипотеза органът само и единствено констатира вече настъпили обстоятелства. Неслучайно решението, с което правомощията се прекратяват, не подлежи на оспорване, а контрол може да се приложи единствено върху актът, с който се отказва констатиране на обстоятелството.

В контекста на гореизложеното, законосъобразни ли са действията на Кмета, извършени в периода от влизане на сила на акта на Комисията за противодействие на корупцията до постановяване на решението на ОИК, с което се обявява прекратяване на пълномощията му? Актът, с който се констатира конфликт на интереси, е индивидуален административен акт. Същият влиза в сила, ако не бъде оспорен в предвидения 14 дневен срок или ако е оспорен, но съдът го потвърди с влязло в сила

¹² Повече за изборителните комисии виж Ламбева, М. Изборителните комисии преди и след приемане на Изборния кодекс – кратък преглед на законодателната уредба за периода 1989 г. – 2021 г., – Във Сб. научни изследвания от Юбилейна международна научна конференция на тема Развитие на съвременното право – между установени традиции и желаната бъдеща реалност, том 2, УИ „Св. св. Кирил и Методий“, 2023.

¹³ Чл. 42, ал. 5 от ЗМСМА гласи следното: Решенията и отказите на общинската изборителна комисия по ал. 3, както и отказите по ал. 4 може да се оспорват пред съответния административен съд от заинтересуваните лица или от централните ръководства на партиите, компетентни съгласно устава, и ръководствата на коалициите, компетентни съгласно решението за образуване на коалицията, които са представени в общинския съвет или от упълномощени от тях лица, по реда на чл. 459 от Изборния кодекс.

¹⁴ Чл. 42, ал. 3 от ЗМСМА

¹⁵ Чл. 42, ал. 4 от ЗМСМА

решение. Актът на Комисията подлежи на обжалване по реда на АПК. Следва да се има предвид нормата на чл. 94 от Закона за противодействие на корупцията, която е специална спрямо Административнопроцесуалния кодекс и изключва възможността актът да бъде оспорен по административен ред. Оспорването се извършва единствено пред съда, при спазване на общите разпоредби относно родовете и местната подсъдност, уредени в АПК. Това означава, че компетентен да разглежда жалбата ще бъде административният съд по постоянния адрес на адресата, а решението на АС на свой ред подлежи на обжалване пред Върховния административен съд. В случай, че актът на Комисията за противодействие на корупцията влезе в сила, но Общинската избирателна комисия не констатира конфликт на интереси, то от кой момент Кметът няма право да упражняват дадените му от закона правомощия? Ако се придържаме към гореизложеното, а именно че правомощията се прекратяват „ex lege”, то следва да поддържаеме тезата, че към момента, в който решението на Комисията влезе в сила, мандатът на Кмета е прекратен и той губи своята компетентност.¹⁶ Това по своята същност означава, че дори и ОИК да не констатира факта за наличие на конфликт на интереси, то актовете на Кмета, издадени след влизане в сила на решението на Комисията за противодействие на корупцията са нищожни, тъй като са издадени от орган, който е с прекратени правомощия, т.е. от некомпетентен орган. Практически това може да доведе до множество юридически, а и житейски проблеми, най-малкото защото, ако актът на КПК се обжалва пред ВАС, то касационното решение не се връчва на оспорващия, което означава, че последният не е изрично уведомлен от кога мандатът му е прекратен. При прекратен мандат възниква и въпросът следва ли Кметът да получава възнаграждение до мо-

мента, до който ОИК не се произнесе с нарочен акт?¹⁷

Съгласно разпоредбите на чл. 42, ал. 6 и 7 от ЗМСМА, когато пълномощията на Кмета са прекратени предсрочно, общинският съвет избира временно изпълняващ длъжността кмет за срок до полагане на клетва от новоизбрания кмет. За временно изпълняващ длъжността кмет на общината или кмет на района се избира един от заместник-кметовете на общината, съответно на района. Когато няма назначен заместник-кмет, временно изпълняващ длъжността кмет на общината или кмет на района се избира по предложение на общински съветник. Когато след прекратяване на пълномощията на кмет до края на мандата остава по-малко от една година, частични избори не се произвеждат, а общинският съвет избира кмет на общината, кмет на района или кмет на кметството, като за кмет на общината се избира заместник-кмет или общински съветник. В случай, че ОИК не обяви прекратяването на правомощията на Кмета, може ли Общинският съвет да избере временно изпълняващ длъжността кмет? Този въпрос е в пряка връзка с направените по горе съждения относно момента на прекратяване на мандата на Кмета при влязъл в сила акт, установяващ конфликт на интереси. Ако приемем, че този мандат се прекратява по силата на закона, считам, че Общинският съвет няма забрана да упражни правомощията си, дадени му чл. 42 от ЗМСМА.

С настоящата статия бе направен опит да се разгледа прекратяването на правомощията на Кмета на общината в хипотезата, при която е констатиран конфликт на интереси. Считам, че със разработката успях да покажа празнотите в законодателството, които водят след себе си редица неуредени въпроси. Кога ще успеем да ги запълним? Дали органите на местното самоуправление имат своята самостоятелност? Доколко именно тези неуредени въпроси не ги поставят в хипотеза на

¹⁶ В теорията и практиката се разглеждат три вида компетентност: компетентност по материя, по място и по степен (или така наречената също персонална лична компетентност). В тази връзка виж: Стайнов, П., А. Ангелов. Административно право на НРБ. С., Държавно издателство „Наука и изкуство“, 1957 г., с. 229; Лазаров, К. Актуални трудове. С., Сиела, 2017, стр. 177; Костов, Д, Хрусанов, Д. Административно право на Република България. Обща част. София, Сиби, 2012, с. 177;

¹⁷ Повече за трудовите възнаграждения на Кмета на общината виж Кирилова-Андреева, Гергана. Трудови права на кметовете на общини - „Актуални проблеми на трудовото и осигурително право“ т. XIV, С., Унив. изд. „Св. Климент Охридски“, том XIV, 2023, 90–112 стр.

невъзможност да осъществяват пълноценно правомощията така, както законодателството предполага? Въпроси, на които предстои да се даде отговор.

БИБЛИОГРАФИЯ // REFERENCES

1. Дерменджиев, И, Костов, Д., Хрусанов, Д. Административно право на Република България. С., Сиби, 2012. // Dermendzhiev, I, Kostov, D., Hrusanov, D. Administrativno pravo na Republika Bulgaria. S., Sibi, 2012g.
2. Сивков, Ц. Административно право и административен процес. П., Издателски център МИ – Плевен, 2013 // Sivkov, Ts. Administrativno pravo i administrativen protses. P., Izdatelski tsentar MI – Pleven, 2013 // Стайнов, П., А. Ангелов. Административно право на НРБ. С., Държавно издателство „Наука и изкуство“, 1957г.;
3. Staynov, P., A. Angelov. Administrativno pravo na NRB. S., Darzhavno izdatelstvo „Nauka i izkustvo“, 1957g.;
4. Киров, П. Рационализиране на българската избирателна система; Национални и европейски измерения на съвременния конституционализъм, брой: 1, 2010, с. 45–64 // Kirov, P.; Ratsionalizirane na balgarskata izbiratelna sistema; Natsionalni i evropeyski izmerenia na savremennia konstitutsionalizam, broj: 1, 2010, str.: 45–64
6. Киров, П., За задължителното избирателно право, DE JURE, том:8, брой:1, 2017, с. 12–20 // Kirov, P., Za zadalzhitelnoto izbiratelno pravo, DE JURE, tom:8, broj:1, 2017, str.:12–20
7. Друмева, Е. Конституционно право. София, Сиела, 2008 // Drumeva, E. Konstitutsionno pravo. Sofia, Siela, 2008
8. Лазаров, К. Актуални трудове. С., Сиела, 2017 // Lazarov, K. Aktualni trudove. S., Siela, 2017g.
9. Ламбева, М. Избирателните комисии преди и след приемане на Изборния кодекс – кратък преглед на законодателната уредба за периода 1989 г. – 2021 г., – Във Сб. научни изследвания от Юбилейна международна научна конференция на тема Развитие на съвременното право – между установени традиции и желаната бъдеща реалност, том 2, УИ „Св. св. Кирил и Методий“, 2023 // Lambeva, M. Izbiratelnite komisii predi i sled priemane na Izbornia kodeks – kratak pregled na zakonodatelnata uredba za perioda 1989 g. – 2021 g., – Vav Sb. nauchni izsledvania ot Yubileyna mezhdunarodna nauchna konferentsia na tema Razvitie na savremennoto pravo – mezhdu ustanoveni traditsii i zhelanata badeshta realnost, tom 2, UI „Sv, sv. Kiril i Metodiy“, 2023.
10. Лупова, К. Принципи на принудително изпълнение на публични вземания. Сборник научни изследвания в памет на Теодор Пиперков, Фабер, 2016, с. 302–307; // Lupova, K. Printsipi na prinuditelno izpalnenie na publichni vzemania. Sbornik nauchni izsledvania v pamet na Teodor Piperkov, Faber, 2016, str. 302 – 307;
11. Лупова, К. Защита срещу принудително изпълнение на публични вземания. De Jure, том 1, 2015. // Lupova, K. Zashtita sreshtu prinuditelno izpalnenie na publichni vzemania. De Jure, tom 1, 2015.
12. Кирилова-Андреева, Гергана. Трудови права на кметовете на общини – „Актуални проблеми на трудовото и осигурително право“ т. XIV, С., Унив. изд. „Св. Климент Охридски“, том XIV, 2023 // Kirilova-Andreeva, Gergana. Trudovi prava na kmetovete na obshtini – „Aktualni problemi na trudovoto i osiguritelno pravo“ t. XIV, S., Univ. izd. „Sv. Kliment Ohridski“, tom XIV, 2023.